

РЕЦЕНЗІЯ
на дисертацію Ланченка Олексія Васильовича
на тему: «УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ»
представлену на здобуття ступеня доктора філософії
зі спеціальності 073 «Менеджмент»
галузі знань 07 «Управління та адміністрування»

Актуальність теми дисертації. Найважливішими стратегічними пріоритетами розвитку аграрного сектору України в сучасних умовах є науково-технічний прогрес та інноваційні процеси, які дають змогу здійснювати безперервне технологічне і технічне оновлення всіх галузей сільськогосподарського виробництва, суттєво підвищити обсяги, якість і конкурентоспроможність продукції рослинництва і тваринництва, покращити соціально-економічні умови життя сільського населення.

Проблеми прискореного освоєння досягнень науки і технологій у сільськогосподарське виробництво, а також пошук розв'язань проблем, що перешкоджають реалізації інноваційних проєктів, є найактуальнішими для розвитку інноваційних процесів у сільському господарстві.

Як свідчить світовий досвід, економічно розвинені країни, які зробили інновації пріоритетним напрямом розвитку, посідають передові позиції у світі за всіма показниками економіки. Створення, впровадження та широке поширення нових продуктів, послуг, технологічних процесів стають ключовими факторами зростання обсягів виробництва, зайнятості, інвестицій. Саме тут приховані резерви покращення якості продукції, економії трудових і матеріальних витрат, зростання продуктивності праці, вдосконалення організації виробництва та підвищення його ефективності. Усе це, зрештою, зумовлює конкурентоспроможність підприємств і продукції, яку вони випускають, на внутрішньому і світовому ринках, поліпшення соціально-економічної ситуації.

Усе вище викладене зумовлює потребу в подальших дослідженнях названих проблем. Недостатня теоретична і методична розробленість цієї проблеми зумовили вибір теми дослідження і визначили перелік першочергових завдань.

Зв'язок роботи з державними науковими (галузовими) програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконувалась у межах програми з підготовки доктора філософії відповідно до тематики науково-дослідної роботи «Формування системи продовольчого забезпечення населення в контексті повоєнного відродження економіки України» (номер державної реєстрації 0123U104509), у межах якої автором було досліджено та всебічно обґрунтовано теоретичні та науково-практичні засади інформаційного забезпечення управління

інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств в контексті продовольчого забезпечення населення країни.

Наукова новизна досліджень і практична цінність отриманих результатів дисертаційної роботи. У дисертаційній роботі Ланченком О.В. сформульовані основні наукові положення та висновки, що характеризуються науковою новизною. Зокрема, здобувачем удосконалено:

удосконалено:

- модель оцінювання ефективності інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств, що передбачає використання як натуральних, так і вартісних показників, що дозволяє проводити комплексну оцінку інноваційних та виробничих процесів на рівні господарств корпоративного аграрного сектору, а також визначати їхні можливості та перспективи для майбутнього розвитку;
- інформаційно-аналітичне забезпечення для розрахунку показників управління інноваційною діяльністю сільськогосподарських підприємств, що буде базувати на нових джерелах інформації;
- складові організаційного забезпечення управління інноваційною діяльністю включають такі елементи, як матричну структуру управління інноваційним процесом та систему моніторингу, яка побудована на основі різноманітних об'єктів спостереження.

набули подальшого розвитку:

- уточнення поняття «управління інноваційною діяльністю», яке розглядається як комплекс заходів, відносин та дій, що забезпечується персоналом, а також маркетинговими, організаційними та фінансовими процесами планування, розробки, пошуку, вибору, розвитку та поширення інновацій;
- складові організаційно-економічного забезпечення інноваційної діяльності суб'єктів підприємницької діяльності в сфері аграрного бізнесу, що охоплюють сукупність методів та управлінських важелів;
- методичні підходи до оцінювання ефективності інноваційної діяльності базуються на комплексній системі показників, яка враховує економічну, соціальну та екологічну ефективність;
- оцінка інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств, визначено її ключові особливості.

Практична цінність роботи полягає в тому, що дисертантом обґрунтовано наукові положення, висновки та рекомендації для підвищення ефективності функціонування системи інноваційного менеджменту сільськогосподарських підприємств. Впровадження результатів дисертаційного дослідження підтверджується відповідними довідками.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. Сформульовані теоретико-методичні і практичні положення наукової новизни, висновки, пропозиції та рекомендації є достатньо обґрунтованими та достовірними. Підґрунтям цього є значний обсяг опрацьованого матеріалу, використання широкого спектру загальних і спеціальних методів наукового пізнання. Це дало можливість здобувачу здійснити якісний аналіз та оцінку сучасного стану розвитку суб'єктів підприємницької діяльності в сфері аграрного бізнесу та їх інноваційну діяльність. Представлена наукова робота Ланченка О.В. логічно побудована, в якій досягнуто мету дослідження, а сформульовані завдання вирішено.

Апробація результатів дослідження, повнота викладення матеріалів дисертації в опублікованих наукових працях. Основні наукові положення та висновки дисертаційної роботи сформульовано Ланченком О.В. самостійно на основі викладених повною мірою матеріалів дисертації, їх результати опубліковано у фахових наукових виданнях. Достовірність основних наукових положень дисертаційної роботи підтверджується їхньою апробацією на науково-практичних конференціях. За результатами дисертаційного дослідження опубліковано 9 наукових праць, у тому числі 5 статей у наукових фахових виданнях України, 1 у виданні, включеному в міжнародну наукометричну базу даних Scopus, 3 тези доповідей на науково-практичних конференціях.

Аналіз структури та змісту дисертації. Дисертація виконана у відповідності до чинних вимог. На початку тексту представлені анотації українською та англійською мовами, список публікацій автора та зміст роботи. У розділі «Вступ» дисертант детально обґрунтовує вибір теми дослідження, пояснює зв'язок роботи з науковими програмами, планами та темами, визначає мету і завдання дослідження, описує методи, наукову новизну і практичне значення отриманих результатів. Також висвітлюється особистий внесок автора, тестування результатів дисертації, опубліковані матеріали, а також структура і обсяг дисертаційного дослідження.

У розділі 1. «**Теоретичні засади управління інноваційною діяльністю сільськогосподарських підприємств**» (с. 11-76) здобувачем узагальнено результати дослідження науковців з досліджуваної проблематики та здійснено теоретичне обґрунтування системи управління інноваційною діяльністю сільськогосподарських підприємств з урахуванням особливостей здійснення технологічного процесу. Запропоновані методичні підходи до оцінки інноваційної діяльності суб'єктів підприємницької діяльності в сфері аграрного бізнесу.

У розділі 2. «**Аналіз стану та ефективності інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств**» (с. 80-150) здійснено оцінку сучасного стану та ефективності інноваційної діяльності господарств корпоративного

сектору аграрної економіки в умовах військової агресії РФ проти України. З'ясовано основні чинники, які впливають на впровадження інноваційних розробок в технологічний процес малими, середніми та великими сільськогосподарськими підприємствами.

У розділі 3. **«Удосконалення системи управління інноваційною діяльністю сільськогосподарських підприємств»** (с. 150-222). обґрунтовано розробку та пропозиції щодо удосконалення системи управління інноваційною діяльністю суб'єктів підприємницької діяльності в сфері аграрного бізнесу, зокрема її інформаційну та організаційну складову. В даному розділі запропоновані авторські розробки щодо формування системи статистичної звітності та моніторингу інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств. З метою підвищення ефективності управління інноваційною діяльністю на рівні агрохолдингів дисертантом запропоновано створити Департамент інноваційного розвитку. Для поширення інноваційних розробок в середовищі малих суб'єктів підприємницької діяльності в сфері аграрного бізнесу онлайн платформу «Кращі сільськогосподарські практики».

У роботі представлені загальні висновки, зокрема кожний розділ дисертації доповнено висновками, що підсумовують його зміст. Список використаних джерел оформлений у відповідності до чинних вимог щодо бібліографічних посилань і налічує 160 найменувань. Додатки містять узагальнені дані теоретичних та аналітичних досліджень, а також довідки про впровадження результатів дисертації та перелік наукових праць здобувача.

Дотримання принципів академічної доброчесності. В процесі рецензування дисертації та наукових статей Ланченка О. В. не було зафіксовано випадків порушення академічної доброчесності. Робота вільна від ознак академічного плагіату, фальсифікацій, фабрикацій або будь-яких інших дій, що могли б поставити під сумнів самостійність виконання представленого дослідження. Це дозволяє зробити висновок про відповідність вимогам академічної доброчесності.

Дискусійні положення і зауваження до змісту та оформлення дисертації. Високо і позитивно оцінюючи наукове і практичне значення дисертаційної роботи, виокремлю деякі зауваження та побажання дискусійного характеру:

1. На с. 27 автор аналізує поняття «національна інноваційна система», на основі результатів дослідження провідних науковців, як сукупності інституцій, що регулюють інноваційний процес на всіх рівнях розвитку економічних відносин. Вважаю за доцільність охарактеризувати вітчизняне інноваційне забезпечення інноваційної діяльності в аграрному секторі України.

2. Як свідчить зміст дисертаційної роботи дисертант при оцінці чинників впливу на інноваційну діяльність підприємства (рис.1.2). не приділив уваги блоку

«Фактор знань» в контексті ефективності їх взаємодії щодо розробки та впровадження інноваційних продуктів в діяльність сільськогосподарських підприємств.

3. В підрозділі 2.1 дисертант не приділив достатньої уваги оцінці ефективності реалізації державної програми, яка спрямована на часткову компенсацію вартості придбаної сільськогосподарської техніки вітчизняного виробництва в контексті інноваційного оновлення матеріально-технічної бази суб'єктів підприємницької діяльності в сфері аграрного бізнесу. На нашу думку це підвищило б значимість проведеного дисертаційного дослідження.

4. На основі даних з публічних джерел інформації автор констатує факт наявності наукових центрів в провідних вертикально інтегрованих сільськогосподарських підприємствах (с. 103, с. 105-106). На с. 102 дисертант наголошує, що в Україні функціє потужна мережа НДІ НААН України та ЗВО аграрного спрямування метою діяльності яких є розробка інноваційної продукції для сільського господарства. Вважаю, що автору необхідно висловити свою позицію як дослідника щодо ефективності між вищезазначеними інституціями інноваційної системи України.

5. На с. 143-144 дисертант справедливо наголошує, що менеджмент сільськогосподарських підприємств повинен створити відповідні умови для високоефективної праці висококваліфікованих найманих працівників. Проте, поза увагою автора залишилися методи економічного і морального стимулювання раціоналізаторської діяльності фахівців господарств корпоративного сектору аграрної економіки.

6. В розділі 3 дисертант приділив увагу головним чином пошуку внутрішніх резервів активізації інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств в повоєнний період відродження аграрної економіки. В той же час поза увагою автора залишилися методи державної і регіональної підтримки розвитку аграрного сектору України. У зв'язку з цим вважаю за доцільне висвітлення власної позиції щодо доцільності підтримки аграрного сектору після відміни військового стану в країні.

Аналізуючи основні положення та зауваження, доцільно відзначити, що дисертація пропонує теоретичне узагальнення та новий підхід до вирішення важливого наукового завдання, яке стосується управління інноваційною діяльністю сільськогосподарських підприємств. Зауваження, що були висловлені, не є суттєвими і не впливають на наукову цінність або практичну значущість дослідження, зберігаючи загальну позитивну оцінку роботи.

Загальний висновок. Дисертаційна робота Ланченка Олексія Васильовича на тему: «Управління інноваційною діяльністю сільськогосподарських підприємств» за змістом, теоретико-методичною і практичною значущістю є

актуальною, самостійною й завершеною науковою працею, яка відповідає обраній темі та визначеній меті.

Рецензована дисертаційна робота виконана на високому науковому рівні, написана в науковому стилі і є завершеним науковим дослідженням. Вона містить нові обґрунтовані результати досліджень, які спрямовані на удосконалення управління інноваційною діяльністю суб'єктів підприємницької діяльності в сфері аграрного бізнесу в умовах повоєнного відродження національної економіки. Тему дисертаційної роботи розкрито в повному обсязі, поставлені завдання вирішено, мету досягнуто, що дозволило отримати нові наукові результати дослідження, які мають теоретичне значення та практичну цінність.

Представлена робота відповідає спеціальності 073 «Менеджмент», якість отриманих розробок і рекомендацій цілком задовольняє вимоги до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

Дисертація відповідає вимогам постанови Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 р. № 261 «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» (зі змінами), наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами), постанови Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеню доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (зі змінами), а її автор – Ланченко Олексій Васильович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 «Менеджмент» галузі знань 05 «Управління та адміністрування».

Рецензент,

кандидат економічних наук, доцент,
завідувачка кафедри економіки та
економічної теорії Білоцерківського
національного аграрного університету

(підпис)

Світлана БАТАЖОК

«18» квітня 2025 р.

Підпис Світлани БАТАЖОК засвідчую

начальник відділу документообігу і
кадрового забезпечення Білоцерківського
національного аграрного університету

(підпис)

Олена ЮРЧЕНКО